

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ
ΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥΛΑ

ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΗ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΠΘ

ΙΚΑΡΟΣ 2016

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥΛΑ

*Τὰ κείμενα τῶν Καθηγητῶν Χρυσόστομου Σταμούλη, Μιλτιάδη Κωνσταντί-
νου, Περικλῆ Α. Μήτκα καὶ τῆς Καθηγήτριας ᾽Ανας Κόλτσιου-Νιζήτα ἐκ-
φωνήθηκαν στὴν τελετὴ ἀναγόρευσης τῆς ποιήτριας καὶ ἀκαδημαϊκοῦ Κικῆς
Δημουλά σὲ ἐπίτιμη διδάκτορα τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ.*

© Ἐκδόσεις Ἴκαρος

ISBN 978-960-572-111-4

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ
ΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥΛΑ
ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΗ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΠΘ

Ι Κ Α Ρ Ο Σ 2016

Φωτογραφία: Μόσχος Γκουτζιούδης

Ἐκ ἀριστερᾶς Περικλῆς Μήτικας, Δέσποινα Κλαβανίδου, Ἀριάδνη Στογιαννίδου, Θεόδωρος Λαόπουλος, Ἄννα Κόλτσιου-Νικήτα καὶ Χρυσόστομος Σταμούλης.

Προσφώνηση τοῦ Προέδρου τοῦ Τμήματος Θεολογίας
τοῦ ΑΠΘ, Καθηγητῆ Χρυσόστομου Σταμούλη

*Καὶ πραγματοποιημένο τὸ ὄνειρο, καθὼς γράφει ὁ ποιη-
τῆς Ἄθως Δημουλάς, Ὁνειρο θέλουμε νὰ μένει..., γιὰ
νὰ κρατᾷ ψηλαφιστὰ τὴ μαγεία τοῦ ἀνεκπλήρωτου, τὸ
«μυστικὸ δεῖπνο τοῦ καθενὸς μας», ποῦ εἶναι ὁ ἔρωτας.*

Ἡ σημερινή μας δημόσια συνέλευση, ἑορταστικὴ καὶ
ἐξάπαντος ὁμορφὴ, φωτίζεται ἀπὸ τὴν παρουσία τῆς
ποιήτριας καὶ ἀκαδημαϊκοῦ κυρίας Κικῆς Δημουλᾶ. Γε-
γονὸς καθόλου αὐτονόητο. Συναντηθήκαμε πρὶν συναν-
τηθοῦμε καὶ στὸν ἐνδιάμεσο χρόνο ἀσκηθήκαμε στὴ
γλυκυτάτῃ ἀναμονῇ, ἀδελφῇ τῆς γλυκυτάτης ἀβεβαιό-
τητος, ποῦ φουντώνει τὸν πόθο τοῦ μαζί. Ὁ καιρὸς μᾶς
κοροΐδεψε τὴν ἐλπίδα καὶ μετὰ τὴν ἀπογοήτευση. Ὑ-
πῆρξαν στιγμὲς ποῦ ἡ χαρὰ ἄντεξε μιὰ μέρα. Ἦττηθή-
καμε ἀπὸ τὴ ματαιώση καὶ ξαναγεννηθήκαμε. Δοκιμά-
στηκε ἡ ἀπιστία μας μῆνες εἴκοσι δυὸ καὶ μέρες εἴκοσι
πέντε. Καὶ τώρα τί νὰ πεῖ κανεὶς γιὰ τὴν τιμὴ ποῦ πάν-

τα ἐπιστρέφει στὸ πρωτότυπο. Δὲν ξημέρωσε σήμερα ὅπως χθές. Ἡ «ἐνὸς λεπτοῦ σιγῆ» ὑποχώρησε καὶ ἔδωσε τὴ θέση της σὲ κάτι «ἀγράμματα χῆρες παρατάσεις / ποὺ δὲν τὶς πιάνει ὁ νόμος», γιὰ «να̑ τηρήσουν ἐνὸς λεπτοῦ μαζὶ / ἂν καὶ κανεὶς δὲν ξέρει / τί τοὺς ἐπιφυλάσσει ἀκόμα ἢ ἐλπίδα».

Καὶ ὅσο βασίλευε ἡ ἀναμονή, στὸν ἐνδιάμεσο χρόνο, ποὺ «μεσολαβεῖ καὶ μετατρέπει», γεννήθηκαν βεβαιότητες ἀνυπόμονες καὶ μαζὶ ὁσφραντικὲς πραγμάτων μὴ παραδομένων.

Ξεκίνησε ἡ Σταύρωση σκέφτηκα καὶ εἶδα στὸ βάθος τὴν Ἀνάσταση.

Ἐξηγοῦμαι. Ἡ θεολογία σήμερα μοῦ θυμίζει γυναίκα δεμένη σὲ σταυρό. Τὸ δεξὶ της χέρι καρφώνουν τὰ καρφιά τῆς ἐξουσιαστικῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰδωλολατρικῆς («ἐκκλησιαστικῆς») ἐμπειριοκρατίας καὶ τὸ ἀριστερὸ τὰ καρφιά τῆς σαλεμένης καὶ ὑπερφίαλης ἐπιστημονικῆς ἐγκεντρικότητας, ποὺ ζητοῦν τὴ μετατροπὴ της σὲ «ἀναλον ἄλας», σὲ χώρα ἔρημη ὅπου τὰ φαντάσματα φοβοῦνται τοὺς ἀνθρώπους. «Μεταφερθήκαμε παραπλεύρως», θὰ ἔλεγε ἡ τιμώμενη ποιήτρια. Κατοικήσαμε χῶρο ἀνυδρο, ἀπ' τὸν ὁποῖο ἀπουσιάζει τὸ «θέλειν» τῆς συνάντησης καταπῶς λέγει ὁ μέγας Ἀθανάσιος. Γεγο-

νός που ἀποκαλύπτει τὸ «δύον εὐαγγέλιο» τῆς καινούργιας μέρας, που ὑψώνει «γύρω ἀπὸ τὸ χτῆμα» συρματοπλεγμα «χαμηλό, ἡμερο», που ὅμως «ἂν τὸ καλοκοιτάξεις τὸ καλοαισθανθεῖς διαιρεῖ / τῆ δική μου καλημέρα ἀπὸ τοῦ γείτονα / ὄλημερίς σύνορα φανατίζει σιωπηλὰ ὀπλίζοντας / ξερόχορτα ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν» μας.

«Καὶ τί δουλειὰ ἔχει ἡ ποίηση μὲ τὴν Θεολογία», φωνάζει ὁ ἀντιφωνητῆς καὶ προκαλεῖ τὴν πορφύρια αὐτοσυνειδησία τοῦ ἁγίου τῶν Καυσοκαλυβίων. Αὐτοῦ τοῦ ταπεινοῦ ἁγίου, που ὁμολογεῖ, πῶς «Γιὰ νὰ γίνει κανεὶς χριστιανός, πρέπει νὰ ἔχει ποιητικὴ ψυχὴ, πρέπει νὰ γίνει ποιητῆς». Καὶ συμπληρώνει, «ἡ ψυχὴ τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νὰ εἶναι λεπτή, νὰ εἶναι εὐαίσθητη, νὰ εἶναι αἰσθηματικὴ, νὰ πετάει, ὅλο νὰ πετάει, νὰ ζεῖ μὲς στὰ ὄνειρα. Νὰ πετάει μὲς στ' ἄπειρο, μὲς στ' ἄστρα, μὲς στὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, μὲς στὴ σιωπῆ», καὶ ξανά «ὅποιος θέλει νὰ γίνει χριστιανός, πρέπει πρῶτα νὰ γίνει ποιητῆς. Αὐτὸ εἶναι! Πρέπει νὰ πονάεις. Ν' ἀγαπάεις καὶ νὰ πονάεις».

Ἀσπίδα ὁ λόγος τοῦ γέροντα στὴν πίεση που ἀσκεῖ ὁ στρατὸς τῆς ἀντικειμενικότητας, μαζὶ καὶ δείκτης που ζωγραφίζει ξανά τὴν εἰκόνα ἐνὸς Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, ἐνὸς Ἀνδρέα Κρήτης, ἐνὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου

μὰ καὶ ἐνὸς Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου. Τὴν ἐμπροσθοφυλακὴ μόνου τάγματος οὐρανίου ποὺ ἀναπνέει ποιητικὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δείχνει τὸ δρόμο τῆς ἀληθινῆς θεολογίας. Μιᾶς θεολογίας ποὺ γνωρίζει καλὰ τὸ ψεῦδος τῆς «ἐγγυημένης προφητείας» τῶν θαυματοποιῶν, οἱ ὁποῖοι διαφημίζουν ὅτι μποροῦν νὰ περπατήσουν στὰ κύματα, χωρὶς νὰ ἔχουν συνομιλήσει πρῶτα μὲ τὴν πόρνη, τὸν ληστὴ καὶ τὸν τελῶνη.

Ἄσαρκη ἀναπνοὴ μᾶς κυκλώνει, ποὺ δὲν νοιάζεται γιὰ τὴν ἀποκαθήλωση τοῦ ξένου σώματος. Κι ὁ Ἰωσήφ ξεχασμένος σὲ ἕναν ὄρθρο δοξαστικὸ Μεγάλου Σαββάτου, ποὺ κοιτάζει ἀπὸ ἀπόσταση τὴν ἱστορία. Μαζί του χάθηκε καὶ ἡ ἀπορία. Πράγμα φυσικὸ ἂν ἀναλογισθεῖ κανεὶς ὅτι μόνον ὅταν ἀπορεῖς κρατᾶς ψηλαφιστικὰ τὸ σῶμα. Ἡ βεβαιότητα δὲν γνωρίζει ἀποκαθήλωση, μήτε ἐλπίζει, μήτε προσδοκᾷ, βεβαιώνει· βεβαιώνει καὶ τὸ χάνει. Χάνει ἔτσι καὶ τὴ δύναμότητά μιᾶς ζωῆς, ἐκείνης τῆς ζωῆς ποὺ μπορεῖ μὲ τὴν οἰκείωση τῆς ἀπορίας νὰ ἐλπίζει ἀκόμα στὴν ἐρωτικὴ τῆς πλήρωση, στὴν αὐτοπαράδοση στὴν κοινωνία τῆς ἐκπληξῆς. «Δι' ὅλου δὲ τοῦ λόγου», σημειώνει ἀφοπλιστικὰ ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, «τινὰ μὲν ὡς παρόντι λέγεται τῷ νυμφίῳ· τινὰ δὲ ὡσπερ ζητουμένου παρὰ τῆς νύμφης· ἐπεὶ καὶ τῶν προβλημάτων

ποτέ μὲν τινα ζητοῦμεν ἀποροῦντες τῆς λύσεως· ποτέ δὲ τῆς λύσεως ἀπολαύομεν, τοῦ νυμφίου Λόγου καταυγάζοντος ἡμῶν τὰς καρδίας. Εἶτα πάλιν ἀποροῦμεν ἐν ἐτέροις, καὶ πάλιν ἡμῖν ἐπιφαίνεται· καὶ τοῦτο πολλάκις, μέχρι τελειωθέντες τοῦ νυμφίου τύχωμεν οὐ μόνον ἐρχομένου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ μονὴν ποιουμένου».

Καὶ εἶναι ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀπορία, ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀγαπημένο «ξερόκλαδο», ποὺ ξεκινοῦν τὰ προαιώνια σταυρωτὰ ταξίδια τῆς Κικῆς Δημουλᾶ μὲ τ' ἀστέρια στὸν οὐρανό. «Γι' αὐτὸ ὅταν μὲ ρωτᾶνε τί εἶναι ἡ ποίηση», ἐξομολογεῖται, «ἀπαντῶ μὲ μελαγχολικὴ εἰλικρίνεια: δὲν ξέρω. Ἄν ἤξερα, θὰ ναυαγοῦσα; Ξέρω ὅμως νὰ ἀπορῶ». Ἀπὸ ἐδῶ καὶ οἱ «παραπονιάρικες δυσπιστίες της», ἐξάπαντος ὄχι ἀπιστίες, πίσω ἀπὸ τίς ὁποῖες κρύβεται ἡ μεγάλη της ἀγάπη γιὰ τὸν Θεό, τὸν νυμφίο Χριστό, «πολὺ μέσα ἀπὸ τὸν ἔρωτα —γιὰ τὴ ζωὴ— καὶ θυμωμένα μέσα ἀπὸ τὸ θάνατο...». Οἱ δυσπιστίες ποὺ ὡς ἄλλος Καυσοκαλύβης εὐαγγελίζονται διὰ τῆς καύσης τῆς βεβαιότητος, πῶς «ἡ πίστη πρέπει νὰ ξυπνάει πρώτη. / Πρώτη ἀπ' ὅλα», ἀφυπνίζοντας τὸ «ἔνοχο καμπαναριό».

Ραντιεῖς μὲ ὑσώπω καὶ καθαρισθήσομαι... «δὲν ἐξατμίζεται ποτέ τὸ μυστήριο τῆς πίστεως». Τὰ σταγονίδια

της μᾶς «ραντίζουν εὐλογητικά, ὅπως ἐκεῖνο τὸ ματσάκι μὲ βασιλικὸ βουτηγμένο στὸν ἁγιασμό, τὰ Θεοφάνεια. Μιὰ γιορτὴ πού συμπίπτει καὶ μὲ τῆς ποιήσεως τὴν ἀφανέρωτη ἁγία σκοπιμότητα».

«Ὅπως καὶ νὰ ᾿ναι», ἐπιμένει, «ἐμμένω στὴν προσευχὴ κι ἄς θεωρεῖται πὼς εἶναι ἓνα ἀναχρονιστικὸ κουτὶ παραπόνων ξέχειλο, ξεχασμένο, μιὰ εἰκόνα παραμελημένης, προαποφασισμένα ἀταχυδρόμητης ἀνάγκης. Γι' αὐτὸ καὶ ἐμμένω. Ἐπειδὴ ἡ ἐμμονὴ εἶναι ἓνα χρέος ἀπέναντι στὸν ὄρκο πού δώσαμε στὴν ἐλπίδα, ὅτι δὲ θὰ τὴν ἐγκαταλείψουμε ποτέ, οὔτε κι ὅταν ἐκεῖνη μᾶς ἐγκαταλείψει». Κι ὅπου προσευχὴ βάλτε ποιήση, «τὸ ἴδιο κάνει». Πηγὴ πού σείει τὸν «ἀπόμακρο ἄνεμο τῆς ἀλληλότητος» καὶ τῆς ἐπιτρέπει νὰ ὄνειρεύεται τὸν πλησίον, τὴν ἴδια στιγμή πού ἐμπιστεύεται τὸν ἀπόμακρο.

Δὲν ξέρω ἐὰν αὐτὸ εἶναι τυχειότητα ἢ πρόνοια ἀγαθὴ, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τῆς Κικῆς Δημουλᾶ, συντομογραφικὰ εἶναι τὸ Κ.Δ. Γεγονὸς πού ἄμεσα, τουλάχιστον στοὺς θεολόγους, θυμίζει τὴ συντομογραφία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Οὕτως ἢ ἄλλως, τυχαῖα ἢ κατὰ πρόνοια, ἔχω τὴν αἴσθησι πὼς ἡ τιμῶμενη ποιήτρια, τὴν ὁποία τὸ Τμῆμα Θεολογίας τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου μὲ αἴσθησι βαθιᾶς τιμῆς ὑποδέχεται ἀπόψε στοὺς κόλπους του, εἶναι ἡ Καινὴ Διαθήκη τῆς νεότερῆς μας ποιήσεως.

Ὡς ἐκ τούτου θεωροῦμε ὅτι ἡ ἀπονομή τοῦ τίτλου τοῦ ἐπίτιμου διδάκτορα στήν ποιήτρια καὶ ἀκαδημαϊκὸ Κικὴ Δημουλά, ἡ ὁποία ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ της στήν Ποίηση, ἀποτελεῖ ἐλάχιστη ἀναγνώριση τῆς προσφορᾶς της.

